

จากภัยคุกคามสู่ความเป็นมิตร: การปรับเปลี่ยนการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีน
ในงานค้าจีนศึกษาในประเทศไทย

นางสาวรศิพร ศรีสมุทรพ็ญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

000250683

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

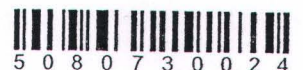
246207

จากภัยคุกคามสู่ความเป็นมิตร: การปรับเปลี่ยนการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีน
ในงานด้านจีนศึกษาในประเทศไทย

นางสาวรติพร ศรีสมทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 0 8 0 7 3 0 0 2 4

FROM THREAT TO AMITY: A SHIFT OF THAILAND'S PERCEPTIONS TOWARD CHINA
IN CHINESE STUDIES IN THAILAND

MISS RATIPORN SRISOMSAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

จากภัยคุกคามสู่ความเป็นมิตร: การปรับเปลี่ยนการรับรู้ของ
ประเทศไทยต่อจีนในงานด้านจีนศึกษาในประเทศไทย

โดย

นางสาวรติพร ศรีสมทรัพย์

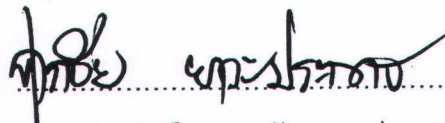
สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

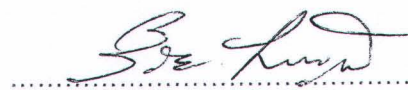
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. ธิวินท์ สุพทุทธิกุล

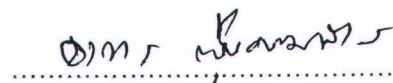
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

 คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ธิวินท์ สุพทุทธิกุล)

 กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ อาทร พงษ์ธรรมสาร)

รติพร ศรีสมทรัพย์ : จากภัยคุกคามสู่ความเป็นมิตร: การปรับเปลี่ยนการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีนในงานด้านจีนศึกษาในประเทศไทย. (FROM THREAT TO AMITY: A SHIFT OF THAILAND'S PERCEPTIONS TOWARD CHINA IN CHINESE STUDIES IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ ดร.ธีวินท์ สุกุทธิกุล, 121 หน้า.

246207

การศึกษาการปรับเปลี่ยนการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีนในงานด้านจีนศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2491-2534 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์งานด้านจีนศึกษาในประเทศไทยว่าได้สร้างคำอธิบายเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศไทยอย่างไรและคำอธิบายดังกล่าวส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในทาง “ศัตรู” หรือ “มิตร” ของประเทศไทยอย่างไร

จากการวิเคราะห์พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนได้ปรับเปลี่ยนไปในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ จากในยุคต้นของสมัยสงครามเย็นผู้นำไทยยังมีทัศนะต่อจีนในแง่ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของไทย กระทั่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีนอย่างเป็นทางการในปีพ.ศ.2518 การรับรู้ของผู้นำไทยเปลี่ยนแปลงมาสู่ทัศนคติที่ดีกับจีนจนกล่าวได้ว่า จีนเป็นเสมือนมิตรประเทศที่สำคัญกับไทยทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ย่อมเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และผลประโยชน์ของชาติของทั้งสองประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเมืองโลกในแต่ละสมัย แต่ผู้เขียนเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เปลี่ยนไปเท่านั้น แต่น่าจะเป็นผลมาจากการรับรู้(Perception) ที่ผู้คนในสังคมมีต่อกันและกัน

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนิสิต รติพร ศรีสมทรัพย์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ธีวินท์ สุกุทธิกุล

5080730024 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORDS : PERCEPTIONS / THREAT / AMITY /CHINESE STUDIES

RATIPORN SRISOMSAP : FROM THREAT TO AMITY: A SHIFT OF
THAILAND'S PERCEPTIONS TOWARD CHINA IN CHINESE STUDIES IN
THAILAND. ADVISOR : THEEWIN SUPUTTIKUL, Ph. D., 121 pp.

246207

The main purpose of the study of a shift of Thai perceptions towards China in Chinese Studies in Thailand (1948-1991) is to analyze how Chinese Studies in Thailand created the explanations about China towards Thailand. And how these explanations affected the Thai people's perceptions towards China-as a "Threat" or "Amity".

The analysis found that the relationship between Thailand and China has changed significantly in a positive way. From the early Cold War, Thai leaders had perceived that China was a threat to national security until the establishment of diplomatic relations between Thailand and China officially in 1975. Thai leaders' perceptions towards China changed positively and accepted that China was a friendly country in both military, political, economic, social and cultural aspects. This is the result of strategic change and changes in national interests of both countries to the change of the world politics. But this change was not only caused by the changes of foreign policy, but also the result of Thai people's perception towards China.

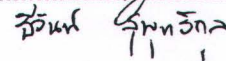
Department : International Relations.....

Student's Signature Ratiporn Srisomsap

Field of Study : International Relations.....

Advisor's Signature

Academic Year : 2010.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์มิได้หากขาดความกรุณาจากคณาจารย์ผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อความสำเร็จของลูกศิษย์คนนี้ กราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.พวงทอง ภวัครพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาคนแรกที่ทำให้ความกรุณาแนะนำทุกอย่างและให้โอกาสศิษย์คนนี้ด้วยความเมตตาตลอดหลายภาคการศึกษา หากไม่มีอาจารย์ ศิษย์คนนี้คงจะทำทุกอย่างไม่ลู่วงมากะทั่งวันนี้ ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพจากใจ อาจารย์ที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่ศิษย์จะไม่ลืมในความกรุณา คือ อาจารย์ ดร.ธีรวิทย์ สุพทุทธิกุล ผู้ให้ความกรุณารับศิษย์คนนี้ไว้ในความดูแล อาจารย์ให้คำแนะนำในการทำงานได้อย่างดีเยี่ยมและสิ่งที่สำคัญต่อจิตใจของศิษย์คือความเข้าใจในความยากลำบากของการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ศิษย์มีกำลังใจในการทำงานให้สำเร็จจนวันนี้ ขอขอบพระคุณค่ะ และที่จะลืมเสียไม่ได้คือความกรุณาของ รศ.ดร.วีระ สมบูรณ์ และ รศ.อาทร พึ่งธรรมสาร ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณค่ะ

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนพ้องราชินีบนและเพื่อนๆ ธรรมศาสตร์สำหรับกำลังใจที่คอยส่งให้เสมอไม่เคยขาด รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทและพี่เจ้าหน้าที่ห้องภาคฯทุกคนที่เป็นแรงผลักดันสำคัญให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงมาได้ และสุดท้ายขอขอบคุณแหล่งกำลังใจที่ยิ่งใหญ่เสมอสำหรับผู้เขียน คือ ครอบครัว ขอขอบคุณคำพูดให้กำลังใจจากคุณพ่อ ความมั่นใจในตัวเองจากคุณแม่ และการอยู่เคียงข้างของน้องสาว ถ้าไม่มีทุกคนผู้เขียนคงล้มเลิกไปเสียนานแล้ว ขอขอบคุณจากใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	12
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	12
1.4 ขอบเขตในการศึกษาวิจัย.....	12
1.5 สำนวนวรรณกรรม.....	12
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย.....	18
1.7 กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	19
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	21
1.9 วิธีการนำเสนอ.....	22
2. ภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ถูกนำเสนอผ่านงานด้านเงินศึกษาในประเทศไทยช่วงปีพ.ศ.2492-2518.....	23
บทนำ.....	23
2.1 จุดเริ่มต้นของแนวความคิดการต่อต้านคนจีนในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม สมัยที่1(พ.ศ.2481-2487).....	24
2.2 การเมืองไทยสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามสมัยที่ 2 (พ.ศ.2491-2500).....	26
2.2.1 การสร้างแนวคิดกระแสหลักเรื่อง“ภัยคุกคามคอมมิวนิสต์”ผ่านงานเขียนของฝ่ายรัฐบาล.....	29
2.2.2 ปัญญาชนนิยมซ้ายกับจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่แนวคิดสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ผ่านงานด้านเงินศึกษาที่นำเสนอภาพเงินในทางที่ไม่ใช่ภัยคุกคาม.....	34

บทที่	หน้า
2.3. การดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ.2502-2506).....	43
2.3.1 งานเขียนที่นำเสนอภาพจีนในแง่ที่เป็นภัยคุกคามในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์.....	46
2.4 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศในสมัย รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร(พ.ศ.2506-2516).....	49
2.4.1 การดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร.....	50
2.4.2 งานเขียนของฝ่ายรัฐบาลที่ต่อต้านจีนคอมมิวนิสต์.....	53
2.4.3 งานเขียนของกลุ่มนักวิชาการที่ให้ภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีนในแง่ที่ไม่เป็นภัยคุกคาม.....	64
2.4.4 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 และการหมดอำนาจของรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร.....	71
2.5 บทสรุปภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ถูกนำเสนอผ่านงานด้านจีนศึกษา ในประเทศไทยช่วงปีพ.ศ.2492-2518.....	74
3. การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีนในงานด้านจีนศึกษาในประเทศไทยภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตพ.ศ.2518.....	76
บทนำ.....	76
3.1 การสถาปนาทางความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับ สาธารณรัฐประชาชนจีนในปีพ.ศ.2518.....	76
3.2 ความร่วมมือระหว่างไทยและจีนในการแก้ปัญหาเวียดนามรุกรานกัมพูชา.....	80
3.3 การเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้าสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ พ.ศ.2531-2534.....	86
3.4 งานด้านจีนศึกษาภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี พ.ศ.2518-2534.....	88
3.4.1 งานจีนศึกษาช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์เวียดนามบุกกัมพูชา (พ.ศ.2518-2521).....	89
3.4.1.1 งานจีนศึกษาที่นำเสนอภาพจีนในทางที่เป็นมิตรต่อ ประเทศไทย.....	89
3.4.1.2 งานเขียนที่นำเสนอภาพจีนในแง่ที่เป็นภัยคุกคาม ต่อประเทศไทย.....	92

บทที่	หน้า
3.4.2 งานจีนศึกษาช่วงที่เกิดเหตุการณ์เวียดนามบุกกัมพูชา (พ.ศ.2522-2534).....	95
3.5 บทสรุปการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของประเทศไทยต่อจีนในงานด้านจีนศึกษา ในประเทศไทยภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต พ.ศ.2518.....	101
4. สรุป.....	102
รายการอ้างอิง.....	108
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	121